

SPRIDNINGSTILLSTÅND

HISTORIK, RELEVANTA REGELVERK OCH UNDANTAG

ARNE BERGQUIST, UTREDARE

LANTMÄTERIET

LAGEN OCH FÖRORDNINGEN OM SKYDD FÖR GEOGRAFISK INFORMATION

Den 1:a maj 2016 trädde en ny lag (2016:319) och förordning (2016:320) om skydd för geografisk information i kraft och den ersatte då lag och förordning om skydd för landskapsinformation.

Denna lag innehåller bestämmelser om krav på tillstånd för insamling och spridning av geografisk information.

Lagen säger bland annat att det behövs tillstånd för att sprida fotografier och liknande registreringar från luftfartyg över svenskt landterritorium.

Tillståndskravet för spridning av sammanställningar av geografisk information insamlad från luftfartyg ligger kvar från den gamla lagen.

Ansvaret för prövningen har övergått från Försvarmakten till Lantmäteriet.

Möjlighet till retusch i tillståndshanteringen har tillkommit.

Lantmäteriet är undantagen från tillståndsplikten.

LITE HISTORIK

1940

Kungörelse (1940:802) angående förbud mot försäljning och utförelse av flygfotografier m.m.

1949

Lag (1949:680) om förbud mot spridning av vissa kartor m.m.

1975

Lag (1975:371) om förbud mot spridning av flygbilder och vissa fotografier.

1993

Lag (1993:1742) om skydd för landskapsinformation.

2008

Hävdes tillståndskravet för att överhuvudtaget få fotografera från luftfarkost.

2016

Lag (2016:319) om skydd för geografisk information.

LITE HISTORIK

På ett flygfoto över Veddige kan man läsa följande:

”FÖRSVARSSTABEN 20/11 1951 Granskad och tillåten för försäljning, saluhållning och utdelning jämlikt Kungl. Kungörelsen den 31 augusti 1940 (802) därest delen utanför den röda linjen borttages.”

På ett annan flygfoto kan man läsa:

”FÖRSVARSSTABEN 1 JUN. 1942 Granskad och förbjuden för försäljning, saluhållning och utdelning jämlikt Kungl. Kungörelsen den 31 augusti 1940 (nr 802) ELS Granskare.”

SKYDDSLAGEN MED TILLHÖRANDE FÖRORDNING

Med stöd i skyddslagen och skyddsförordningen kan beslut om skyddsobjekt tas. Ett beslut om skyddsobjekt innebär i grunden ett tillträdesförbud.

Till beslutet om skyddsobjekt kan ett beslut om avbildningsförbud läggas till. *”Förbud mot göra avbildningar, beskrivningar eller mätningar av eller inom skyddsobjektet.”*

Länsstyrelserna tar beslut om civila skyddsobjekt och Försvarmakten tar beslut om militära skyddsobjekt.

Det är information om dessa beslut om avbildningsförbud som om de är exteriöra utgör det grundläggande underlaget för Lantmäteriets granskning och eventuella åtgärder. Det gäller både den interna granskningen och externa tillståndsärenden.

1. Förstärkt skydd för byggnader, anläggningar, områden och andra objekt:

- **Sabotage**
- **Terroristbrott**
- **Spioneri**
- **Grovt rån**

2. Skydd för allmänheten

SKYLRTARNA

Stoppskylten är i samma skala som förbudsskyltarna!

OFFENTLIGHETS- OCH SEKRETESSLAGEN

Lagen om skydd för geografisk information pekar explicit ut att det är totalförsvarskänslig information som vi i möjligaste mån ska skydda från publik spridning.

Vår enda möjlighet till att kunna utföra åtgärder i material inskickat från sökande av spridningstillstånd, alternativt neka spridning, är att hänföra det skyddade objektet till att vara hemligt enligt 15 kap 2 § i offentlighets- och sekretesslagen, "Försvarssekretess".

I annat fall bryter vi mot tryckfriheten. Grundlag.

Vi ger därför bara spridningstillstånd ur Totalförsvarssynpunkt.

Övriga civila skyddsobjekt med avbildningsförbud får de sökande hålla reda på själva.

UNDANTAG

I den gamla lagen om skydd för landskapsinformation fanns en skrivning i 6 §, tredje stycket, som löd:

”Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får medge undantag från kravet på tillstånd.”

Den här skrivningen utnyttjade Försvarsmakten till att skriva så kallade ”Självgranskningsrätter”.

I den nya regleringen om skydd för geografisk information är den skrivningen borttagen och istället gav man tillståndsgivande myndigheter föreskriftsrätt avseende undantag från tillståndskravet.

Föreskrifter om undantag kan bara avse material över vissa geografiska områden eller som är utformade så att de inte kan antas medföra skada för totalförsvaret om de sprids (12 § förordningen om skydd för geografisk information).

Lantmäteriet gav ut den första föreskriften den 15 juni 2016 men de har sedan uppdaterats vid ett flertal tillfällen.

FÖRESKRIFTER

Föreskriften är indelad i tre kapitel.

1 kap. Inledande bestämmelser. Tillämpningsområde och definitioner.

2 kap. Undantag från tillståndskravet. Beskriver vad som kan undantas tillståndskravet.

3 kap. Ansökningsförfarandet. Tar upp de regler som gäller för själva ansökan.

2 kapitlet innehåller 5 paragrafer med en eller flera punkter var för sig.

1 § Typ av registrering. Egentligen typ av sensor, magnetfält, laserdata etc.

2 § Informationsslag. Geologiska förhållanden, vegetation etc.

3 § Områden, Byggnader och anläggningar. Offentliga parker, täckter, idrottsanläggningar etc.

4 och 5 §§ Generella undantag. Före 1950, lodbilder med en upplösning av 0,5 m eller sämre.

Det är för de flesta fotografer 3 § som är mest intressant. Den innehåller 13 punkter med olika geografiskt avgränsade områden som är undantagna tillståndsplikten, några under vissa villkor.

Det som är viktigt här är att det är det geografiskt avgränsade området som gäller. Har man med vyer utanför detta område blir materialet tillståndspliktigt.

FÖRESKRIFTER

Lantmäteriets föreskrifter finns samlade men är lite svårlästa då ändringar och uppdateringar inte finns med i originalföreskriften utan i egna ändringsföreskrifter.

Dessutom är texten kortfattad och kan ibland vara svårtolkad liksom all lagtext.

På Lantmäteriets hemsida under ”Spridningstillstånd - Undantag” hittar man ganska mycket information om undantagen i föreskrifterna.

<https://www.lantmateriet.se/sv/spridningstillstand/undantag/>

Här hittar man också ett dokument (pdf) med de samlade föreskrifterna samt lite utökad information om dessa.

Vi rekommenderar att man läser detta dokument och då främst 2 kap. 3 §.

Finns det frågetecken så kontakta oss via funktionsbrevlådan spridningstillstand@lm.se

Vi svarar normalt samma dag om det inte kommer in för sent på dagen.

GENERELLA BESLUT FÖR SPRIDNINGSTILLSTÅND

Generella villkor för spridningstillstånd kan endast användas då det handlar om att rädda liv, egendom och miljö.

Det rör sig om en operativ insats (exempelvis en räddningsinsats) eller genomförande av efterföljande utvärdering, övning eller utbildning av sådan operativ insats eller efterföljande utvärdering alternativt i brottsutredande syfte. Kretsen som spridningen sker till är avgränsad till definierade aktörer enligt lagen om skydd för olyckor eller annan liknande relevant lag. Generella spridningstillstånd är tidsbegränsade.

I dagsläget finns följande tre typer av generella tillstånd då det gäller för:

- Tidskritisk verksamhet (avseende liv, egendom och miljö)
- Visst övningsområde (geografiskt begränsat)
- Enstaka övningar (begränsad tid och begränsat geografiskt område).

FRÅGOR?

Arne Bergquist

026-633761

arne.bergquist@lm.se

Funktionsbrevlåda

spridningstillstand@lm.se

